

адміністративному, а не тільки в кримінальному судочинстві. В даному випадку, захист – більш широке поняття за професійну правничу допомогу. Відповідно до Конституції України захист є різним за об'єктом (стосовно соціальних, фізичних та інших прав і свобод), за формами чи засобами (через суд, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, міжнародні органи, політичні та інші об'єднання, чи через захисника) [7, с. 17].

На наше переконання, конституційна норма щодо виключного здійснення адвокатом представництва іншої особи в суді, а також захисту від кримінального обвинувачення, передбачає обмеження конституційного права особи на вільний вибір захисника своїх прав. Конституційне положення «кожен є вільним у виборі захисника своїх прав» за своїм змістом є загальним, стосується не тільки випадків захисту від кримінального обвинувачення, а й захисту прав та законних інтересів особи, що виникають з цивільних, адміністративних та інших правовідносин.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР (із змінами та доповненнями). Дата оновлення: 21.02.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 19.06.2019).
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 9–13. Ст. 88.
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 10. Ст. 356.
4. Гончаренко О. М. Права людини в Україні: навч. посіб. Київ: Знання, 2008. 207 с.
5. Титикало Р. С. Захисна функція юридичної допомоги в адміністративно-деліктному процесі: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2009. 18 с.
6. Бреус С. Зміст права на гарантовану державою безоплатну професійну правничу допомогу та перспективи законодавчого врегулювання механізмів його реалізації. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2017. № 1. С. 19–23.
7. Личко В. С. Поняття та види правової допомоги: загальнотеоретичне дослідження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2013. 24 с.
8. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Солдатова Геннадія Івановича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України, статті 44 Кримінально-процесуального кодексу України, статей 268, 271 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про право вільного вибору захисника) від 16.11.2000 р. № 13-рп/2000. Офіційний вісник України. 2000. № 47. Ст. 109.

Дідик Антон,
студент групи 101 МП ННІ №3 НАВС

РЕФОРМУВАННЯ ВИБОРЧОЇ СИСТЕМИ ПО ВИБОРАМ ДО МІСЦЕВИХ РАД У КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Практика реформування українського виборчого законодавства не відзначається стабільністю та послідовністю. Прийняття Закону України «Про місцеві вибори» від 14.07.2015 № 595-VIII (далі Закон) здійснювалось на хвилі процесів децентралізації, що, на перший погляд, виглядає цілком логічним. Однак процедура, умови, наслідки прийняття та зміст самого Закону викликають багато запитань, окремі з яких пропонуємо розглянути.

Перше стосується власне процесу прийняття Закону, який важко назвати виваженим – це було зроблено менш ніж за 4 місяці до місцевих виборів. Щодо принципу стабільності Кодекс належної практики у виборчих справах (далі Кодекс) дає чіткі рекомендації, які можна узагальнити в 3 варіанти поведінки законодавця:

1. Не змінювати систему голосування напередодні виборів – менш як за один рік;
2. Закріпити найбільш принципові моменти (серед яких виборча 263 система) в конституції або акті, який має вищий статус ніж звичайний закон;
3. Закріпити в конституції положення про те, що у разі внесення змін до виборчого законодавства, наступні вибори відбудуться за старою системою.

Третя рекомендація також може бути реалізована, хоча з огляду на рішення Конституційного Суду України від 15.03.2016 № 1-рп/2016 краще замінити термін «наступні» на «наступні чергові». Однак щодо доволі чітко зазначених темпоральних змін – законодавець змінив систему голосування напередодні виборів у термін в тричі менший ніж мінімальний рекомендований Кодексом. Це, як зазначено в останньому, створює враження, що зміни продиктовані прямими політичними інтересами партії влади, навіть якщо й не стоїть мета свідомого маніпулювання.

Вказана система виглядає досить спірною. На перший погляд в ній закладено прогресивні ідеї – пропорційне представництво поєднано з ранжуванням кандидатів у списку місцевої організації партії (окрім першого номеру, який потрапляє автоматично при подоланні 5% бар'єру партією). Проте з іншого боку, вказані принципи були значно деформовані.

Ідея ранжування кандидатів на етапі встановлення результатів голосування не є новою і характерна для преференційних систем. В нашому ж випадку говорити про свідоме визначення рейтингу (при чому як виборцем, так і партією) не можливо – він залежить від рівня підтримки кандидатів кожного одномандатного округу в межах багатомандатного (міста, області т.д.) та кількості голосів виборців, поданих за місцевої організації партій у відповідних округах. Тобто було змішано вплив підтримки кандидатів кожного округу окремо та партії загалом, демографічних чинників, явки, способу визначення округів тощо.

По-третє не зовсім зрозумілою видається мета прийняття Закону. Звісно, в ньому присутні прогресивні ідеї. Наприклад А.Й. Магера однозначно виділяє

лише 3 таких положення – спрощення назви закону, 30% гендерну квоту для партій та мажоритарну систему абсолютної більшості на виборах міських голів великих міст [1]. Однак окремі з них могли б бути без проблем інтегровані в діюче законодавство – інші є спірними або сумнівними.

Положення Закону не дозволяють точно сказати яку ціль поставив перед собою законодавець. Якщо це підвищення легітимності голів рад за 264 рахунок мажоритарної системи абсолютної більшості – то чому така система не впроваджена на виборах сільських, селищних та міських голів у містах з населенням менше 90 тисяч? У разі необхідності посилення пропорційності на виборах до міських рад – навіщо створювати одномандатні округи в межах багатомандатних? Для забезпечення можливості ранжування кандидатів виборцями достатньо було б запровадити систему відкритих списків.

Останнє зауваження також стосується положення Закону щодо виборів депутатів місцевих рад, яке, на нашу думку, є орієнтованим на партії зі значною підтримкою. Про це свідчать заборона можливості самовисування безпартійними кандидатами та значне підвищення виборчого бар'єру – з 3% до 5%. За таких умов особи, які мають високий рівень підтримки в окрузі, опиняються в ситуації залежності від великих партій. Адже навіть якщо така особа отримує 100% підтримку в одномандатному окрузі – вона не буде обрана до місцевої ради якщо її місцева організація партії не подолає 5% бар'єр.

Орієнтація на пропорційну систему сприяння великим партіям виглядає особливо дивною в аспекті децентралізації органів місцевого самоврядування. Тим більше що на виборах до парламенту – загальнонаціональному рівні, де формування відкритої партійної системи є дійсно необхідністю, ми досі не можемо відмовитись від мажоритарної складової.

Позиції вчених щодо ефективності тої чи іншої виборчої системи на кожному рівні муніципальних виборів відрізняється. Так, В.В. Віхляєв вважає позитивним застосування поліномінальної муніципальної виборчої системи (розподіл в окрузі не одного, а кількох мандатів) на районних та обласних виборах [2, с. 60]. Натомість О.В. Батанов виокремлює плюси та мінуси як мажоритарної, так і пропорційної системи [3, с. 61-62].

Ми можемо лише погодитись із П.Б. Стецюком у тому сенсі, що для досягнення максимального ефекту від проведення реформ з децентралізації надзвичайно важливо дотримуватися черговості певних дій: спочатку конституційні зміни (зміни доповнення до Основного Закону), наступний чи паралельний крок – оновлення виборчого законодавства [4, с. 25]. Однак прийняття Закону в такому вигляді навряд чи можна назвати послідовним.

Список використаних джерел:

1. Магера А. Й. Занадто високий виборчий бар'єр унеможливує оновлення представницьких органів влади [Електронний ресурс] / 265 А. Й. Магера // Юридична газета. – 2015. – Режим доступу: <http://yurgazeta.com/interview/zanadto-visokiy-viborchiy-barer-unemozhlivlyueonovlennya-predstavnickih-organiv-vladi--amagera.html>.

2. Віхляєв В. В. Конституційно-правовий досвід розвитку муніципальної виборчої системи України / В. В. Віхляєв // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. – 2012. – № 1. – С. 58-61.
3. Батанов О. В. Порівняльний аналіз функціонування муніципальних виборчих систем у зарубіжних країнах / О. В. Батанов // Вісник Центральної виборчої комісії. – 2013. – №1. – С. 58–63.
4. Стецюк П. Удосконалення виборчого законодавства: проблема конституційності / П. Стецюк // Віче. – 2015. – № 16. – С. 24-26.

Добридень Ганна,

курсант 1 курсу 101 групи, ННІ №2 НАВС.

Науковий керівник: викладач кафедри конституційного права та прав людини НАВС, кандидат юридичних наук **Сьох Катерина**

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО ЛЮДИНИ НА ДОСТАТНІЙ ЖИТТЄВИЙ РІВЕНЬ ДЛЯ СЕБЕ І СВОЄЇ СІМ'Ї, ТА ЙОГО ЗАХИСТ В УКРАЇНІ

Кожна людина з народження наділена певними правами свободами та обов'язками. В кожній країні це підтверджують закріплено нормативно-правовими актами. В Україні повний перелік прав, свобод і обов'язків людини та громадянина закріплено в Конституції України. А оскільки наші права як людини і громадянина закріплені в цьому нормативному акті - їх широта, реальність, гарантованість виражають не тільки фактичний та юридичний статус особи у суспільстві, а й суть діючої в країні демократії, соціальні можливості, закладені в самому суспільному ладі.

Достатній рівень життя, що забезпечує свободу від бідності, є невід'ємним правом людини. На універсальному рівні це право знайшло відображення у Загальній декларації прав людини, Міжнародному пакті про економічні, соціальні і культурні права, Конвенції про права дитини та інших міжнародних документах.

В ст.48 Конституції України передбачено, що кожен громадянин України має право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло. Це положення відтворює вимоги ст.25 Загальної декларації прав людини, а саме щодо забезпечення високої якості життя на засадах соціальної справедливості, досягнення гідного життєвого рівня[2]. На жаль, це право в нашій державі сьогодні масово порушується. Рівень соціальної захищеності в Україні знизився, це видно по кількості безхатченків на околицях нашого міста та кількості жебракування.

Відповідно до Конституції України, держава має захищати та гарантувати права людини і громадянина. Отже, представницькі органи нашої держави, мають слідкувати і не допускати зниження рівня соціальної захищеності до мінімального рівня. В ст.48 Конституції чітко зазначено що кожен має право на достатнє харчування, одяг, житло. Це завдання органів державної влади створити такі умови розвитку держави, щоб кожен громадянин мав найнеобхідніше для свого життя.